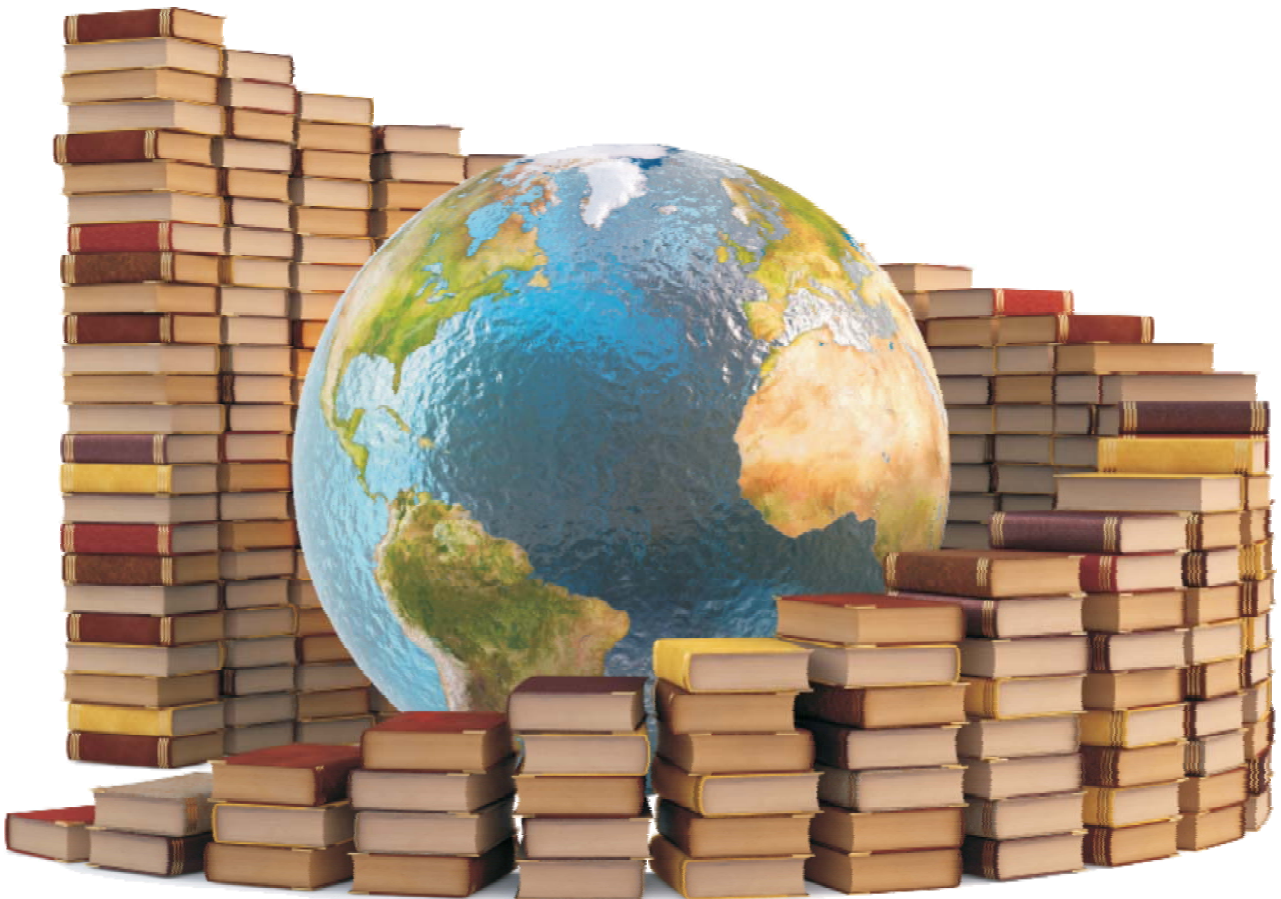

360 Διεθνές Συνέδριο

Ανθρωπιστικών και
Κοινωνικών Επιστημών

Αξιολόγηση και Παραγωγή
εκπαιδευτικού υλικού,
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Πάτρα, 17-18 Ιουνίου 2022

Διοργάνωση:

Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

36ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

**Αξιολόγηση και Παραγωγή
Εκπαιδευτικού Υλικού,
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
και Διοίκηση της Εκπαίδευσης**

Πάτρα, 17-18 Ιουνίου 2022

Επιστημονική σειρά:
Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Πρακτικά Συνεδρίων 51

Πάτρα, 2022

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: 2610993855
<http://www.ipode.gr>
E-mail: ipode@ipode.gr

Τίτλος : Αξιολόγηση και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Επιστημονική σειρά: Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση
Πρακτικά συνεδρίων 51

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία: Λουκοπούλου Αγγελική, Μελιτζάνη Ειρήνη, Σκούρα Ειρήνη

ISBN: 978-618-85920-3-2

ISSN: 2732-7094

σ.σ. 378, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, *τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*

Αντιπρόεδρος:

Πανταζής Σπύρος, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Μέλη:

Baros Wassilios, *Professur für Bildungsforschung, Paris Lodron Universität Salzburg*

Βλαχάδη Μαρία, *Δρ. Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Δροσινού-Κορέα Μαρία, *Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στη Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου*

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, *Δρ. Μηχανικός Ε.Μ.Π., Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Μηχανολόγων, Έδρα 10ο ΠΕΚΕΣ*

Αττικής

Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα, *ΕΔΙΠ Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

Καινούργιου Ελένη, *Δρ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΤΕΙ Ηπείρου*

Καλεράντε Ευαγγελία, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Καμαρούδης Σταύρος, *Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Κουνέλη Βασιλική, *Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος*

Κυπριανού Δέσποινα, *Δρ. Πανεπιστημίου Πατρών, Εκπαιδευτικός, Αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου*

Μάγος Κωνσταντίνος, *Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, *Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας*

Μήτσης Ναπολέον, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μπάκας Θωμάς, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Παπαδάκη Πολυξένη, *Καθηγήτρια Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Παπαδόπουλος Γιώργος, *Δρ. ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Φιλολόγος, Μουσικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*

Σκούρτου Ελένη, *Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου*

Σταυρόπουλος Αναστάσιος, *Δρ. Τμήματος Μέσων Επικοινωνίας και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας και Πολιτισμού Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Φραγκούλης Ιωσήφ, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Φυριπτής Εμμανουήλ, *Ομότιμος Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Οργανωτική Επιτροπή

Γεωργογιάννης Παντελής, τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών
Καρβέλη Ευγενία, Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών με ειδίκευση στις κλασικές σπουδές
Λουκοπούλου Αγγελική, Φιλολόγος, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ΕΑΠ στις Επιστήμες της Αγωγής
Σκούρα Ειρήνη, Φιλολόγος, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών με ειδίκευση στη Γλωσσολογία
Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, MSc στις Επιστήμες της Αγωγής
Θεοδωρακοπούλου Σταυρούλα, Πτυχιούχος ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών
Κουνέλη Βασιλική, Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος
Κορέση Νικολέττα, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Κάτοχος ΜΔΕ στη Γλωσσολογία και Διδακτική της Γλώσσας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Καραβά Ζαχαρούλα, Δρ, Σ.Ε.Ε 2ης Ενότητας (ΠΕ70) ΠΕΚΕΣ Πελοποννήσου / ΣΕΠ-Διδάσκουσα Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου
Ρέππα Γλυκερία, Λέκτορας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος
Μανωλάκος Προκόπης, Δρ. Ιστορίας Πανεπιστημίου Πατρών
Βλαχάδη Μαρία, Λέκτορας, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Από τις ανακοινώσεις που θα παρουσιαστούν στο συνέδριο, όσες κριθούν δημοσιεύσιμες θα συμπεριληφθούν στα πρακτικά, τα οποία εκδίδονται στην επιστημονική σειρά “Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση”

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
-----------------	----------

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	11
----------------------------------	-----------

Διαπολιτισμικές δεξιότητες: Ο ρόλος της κουλτούρας στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας μέσα από την χρήση αυθεντικού υλικού	13
---	----

Κωνσταντίνου Γεωργία

Η Εκπαιδευτική Πολιτική για τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας στη Νεότερη Ιστορία της Ελλάδας	25
---	----

Κυριακίδης Μάριος

Η κοινωνική ένταξη των παιδιών προσφύγων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Απόψεις εκπαιδευτικών και γονιών: Οι Σύριοι της Πάφου	37
--	----

Ελισσαίου-Χούλου Ειρήνη

Σύντομη επισκόπηση της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα από το 1990 έως σήμερα: από τον αποκλεισμό στην ανοχή;	51
---	----

Παρθένης Χρήστος - Ελευθερίου Παρασκευή - Σιούλη Λαμπρινή

Διγλωσσία - Διδακτική και Διδασκαλία της Ελληνικής ως μητρικής, δεύτερης ή ξένης γλώσσας	63
---	-----------

Οι γλωσσικές δυσκολίες των μαθητών-τριών πομακικής καταγωγής ως παράγοντας αναστολής της προόδου τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	65
---	----

Αμοργιανιώτη Ειρήνη

Different... Future: Teaching the future tense to Greek High School students with diverse first language	79
<i>Tsiouma Caterina</i>	
Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις γλωσσικές δυσκολίες των μαθητών-τριών πομακικής καταγωγής στην ελληνική γλώσσα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας	93
<i>Αμοργιανιώτη Ειρήνη</i>	
Μια πρόταση γλωσσικής διδασκαλίας για την Προσχολική Εκπαίδευση σε μεικτές τάξεις, αποτελούμενες από νήπια με μητρική γλώσσα την Νέα Ελληνική Γλώσσα (Γ1) και μαθητές από μειονότητες, με περιορισμένη γλωσσομάθεια στα ελληνικά	111
<i>Δρίβα Ανδριανή</i>	
Θεωρία για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	121
<i>Γεωργογιάννης Παντελής</i>	
Αξιολόγηση στην εκπαίδευση	147
Ερευνητικό πρόγραμμα διαδοχικής ερευνητικής αξιολόγησης: Κλίμακες αξιολόγησης του μαθήματος της ιστορία της Δ΄ Δημοτικού	149
<i>Πολίτης Κωνσταντίνος-Γεωργογιάννης Παντελής</i>	
Διοίκηση Εκπαιδευτικών μονάδων	163
Διαχείριση της επικοινωνίας κατά τη διαδικασία της Αξιολόγησης της σχολικής μονάδας – Κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση	165
<i>Μπαγιόκας Γρηγόρης</i>	
Μελέτη των διεθνών μεταρρυθμιστικών τάσεων στην Διοίκηση της Εκπαίδευσης	177
<i>Γεωργαλής Ευάγγελος</i>	
Το προφίλ και οι δεξιότητες του σύγχρονου εκπαιδευτικού ηγέτη	191
<i>Δρίβα Ανδριανή</i>	
Ο ρόλος της κατανεμημένης ηγεσίας κατά τον μετασχηματισμό του σχολείου σε οργανισμό μάθησης: Η περίπτωση των δημοτικών σχολείων της Κρήτης	201
<i>Λαχανοπούλου Αρχοντούλα</i>	

Παιδαγωγικά Θέματα

221

- Πρωτογενείς πηγές: Από τα χέρια του ερευνητή στις αίθουσες των σχολείων.
Μια συμβολή στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών Ιστορίας για το Δημοτικό σχολείο 223
Παπακωνσταντίνου Η. Θωμάς - Μανωλάκος Η. Προκόπης
- Η ευρωπαϊκή ιστορία μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια 239
Βουρδόγλου Δήμητρα
- Από τους μαραθωνίους ανάγνωσης στα θεατρικά αναλόγια, σε ελληνική
ή άλλη γλώσσα. Ανάγνωση θεάτρου-Αναγνώσεως θέατρο 249
Καμαρούδης Σταύρος- Μπασούκου Αίνα
- Σύνδεση γραφής και επιθυμίας στη μυθιστορία *Λίβιστρος και Ροδάμνη* 263
Μιχαλογιάννη Βασιλική
- Διαλογικές σχέσεις που διέπουν τη Σπασμένη Στάμνα του Κλάιστ
και τον Οιδίποδα Τύρανο του Σοφοκλή 279
Μιχαλογιάννη Βασιλική

Εκπαιδευτικά προγράμματα - Διδακτικά σενάρια

291

- Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών
στο Γυμνάσιο στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του 1964: νεοτερισμοί και
προβληματισμοί 293
Δημοπούλου Ιουλία
- Προαγωγή των γλωσσικών δεξιοτήτων στην Ξένη Γλώσσα μέσω συνεργατικών
έργων eTwinning στο πλαίσιο της προσέγγισης του Εποικοδομητισμού 305
Αρτοπούλου Έλενα- Νότα
- Διδακτικό Σενάριο στη Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου: Το Ταξίδι της
Εκμάθησης Διατροφικών Όρων 327
Γιαννακούλα Ιωάννα - Παπαδόπουλος Ραφαήλ
- Απόψεις φιλολόγων για το πρόγραμμα της ενισχυτικής διδασκαλίας
στο Γυμνάσιο: ιδιαιτερότητες, δυσκολίες, προτάσεις 341
Δημοπούλου Ιουλία

**Διδακτικό σενάριο Μελέτης Περιβάλλοντος Δ' Δημοτικού με εκπαίδευση
από απόσταση**

361

Λαχανοπούλου Αρχοντούλα

Πρόλογος

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία αρκετά χρόνια διερχόμαστε από δύσκολες καταστάσεις. Ενώ βγαίναμε από την οικονομική κρίση του 2010, εμφανίζεται η πανδημία για να ακολουθήσει στη συνέχεια η οικονομική κρίση των καυσίμων ως προειδοποίηση των κερδοσκόπων για τον επερχόμενο ρωσο-ουκρανικό πόλεμο. Η ζωή όμως συνεχίζεται. Εμείς είμαστε εδώ στο 36^ο διεθνές συνέδριο, για να συνεχίσουμε με τις εργασίες μας, με τις έρευνές μας, τους προβληματισμούς μας, τις εισηγήσεις μας για την ελληνική εκπαίδευση, με την ελπίδα, τη βεβαιότητα, αλλά και με την ευχή πως σύντομα θα επανέλθουμε σε μια πιο ήρεμη και λιγότερο στρεσογόνα πραγματικότητα.

Σας καλωσορίζω, στο 36ο διεθνές συνέδριο με θέμα: *«Αξιολόγηση, Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης»*. Στο συνέδριό μας θα παραβρεθούν, ως κεντρικοί ομιλητές, οι εξής:

- **Ο κ. Καμαρούδης Σταύρος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Διδακτικής στο ΠΤΔΕ της σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Θεωρείται πια μέλος του συνεδριακού θεσμού, αφού είναι συχνός συνδρομητής στις αναζητήσεις μας. Στο παρόν συνέδριο θα μας παρουσιάσει δύο πολύ ενδιαφέροντα θέματα:
«Οδηγίες προς Ναυτιλομένους»! Γραφή σε λόγο επιστημονικό και έγκυρο»
«Από τους μαραθώνιους θεατρικής ανάγνωσης στα θεατρικά αναλόγια, σε ελληνική ή άλλη γλώσσα».
- **Ο κ. Μπάκας Θωμάς**, τ. Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σταθερός συνεργάτης στον συνεδριακό θεσμό, μας παρουσιάζει μια πολύ ενδιαφέρουσα εισήγηση με θέμα:
«Προβλήματα και αδυναμίες στη διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος»
- **Η κ. Παπαδάκη Πολυξένη**, Καθηγήτρια στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών με ένα πολύ επίκαιρο θέμα με τίτλο:
«Η συνταγματική και διεθνής προστασία της ιθαγένειας», που αποτελεί ομόηχο τίτλο βιβλίου της που εξέδωσαν πρόσφατα οι εκδόσεις Σάκουλα
- **Η κ. Ρέππα Αναστασία**, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πάφου της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία συμμετέχει στο συνεδριακό θεσμό για περισσότερο από δύο δεκαετίες. Θα μας παρουσιάσει ένα θέμα του οποίου γνωρίζει όλες τις πτυχές του και αυτό είναι:
«Η Οργανωτική Δέσμευση ως παράγοντας αποτελεσματικότητας της Διοίκησης Σχολικών Μονάδων»

Εκ των προτέρων καλωσορίζω όλους τους συναδέλφους κεντρικούς ομιλητές, τους οποίους θα έχετε την ευκαιρία να απολαύσετε κατά τη διάρκεια εξέλιξής του συνεδρίου με την ανάπτυξη των θεμάτων τους.

Καλωσορίζω, επίσης, τους αξιότιμους κύριους ακροατές και τις αξιότιμες κυρίες ακροάτριες, που αυτή τη φορά όπως κάθε άλλη φορά είναι πάρα πολλοί, αφού δηλωθήκαν για ελεύθερη παρακολούθηση μέχρι σήμερα 435, για να παρακολουθήσουν το συνέδριο από το κανάλι του iprode.gr, στο YouTube. Ενώ οι ακροατές με βεβαιώση και πρακτικά ανέρχονται σε 138 άτομα, τα οποία θα παρακολουθήσουν το συνέδριο μέσω της πλατφόρμα Zoom.

Καλωσορίζω προκαταβολικά και όλους εκείνους που σταδιακά θα μας επισκεφτούν κατά τη διάρκεια της εξέλιξής του συνεδρίου.

Καλωσορίζω, τέλος, τις αγαπητές εισηγήτριες και τους αγαπητούς εισηγητές. Όλοι εσείς στηρίζετε αυτόν τον συνεδριακό θεσμό ακόμα και αυτές τις κρίσιμες ώρες που περνάμε. Είναι το δικό σας συνέδριο. Είναι το επιστημονικό σας βήμα. Είναι η σιγουριά ότι το κείμενό σας και η δουλειά σας θα προσεχθεί μέσα από τις διαδικασίες του Ι.Π.Ο.Δ.Ε. και των συνεργατών του και θα πάρει την αξία που δικαιούται. Γνωρίζομαστε με μερικούς από σας για πολλά χρόνια και σας ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη που δείχνετε στο Ινστιτούτο Πολιτισμού Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης. Είναι το 36ο συνέδριο και συνολικά το 50ο μαζί με δέκα πέντε ακόμα διεθνή συνέδρια άλλων θεματικών.

Ήδη ανακινώσαμε στη σελίδα το 37ο συνέδριο για τις ειδικές επιστήμες, το οποίο θα γίνει το Δεκέμβριο του 2022 και το 38^ο διεθνές συνέδριο για την Ελληνική γλώσσα, το οποίο θα γίνει τον Μάρτιο του 2023, μετά την συγκλονιστική επιτυχία που είχε το 35^ο αντίστοιχο συνέδριο. Στόχος μας είναι να συμβάλλουμε με το συνέδριο αυτό ώστε η ελληνική γλώσσα να αναγνωριστεί ως διεθνής γλώσσα, από όσο περισσότερα έθνη γίνεται ώστε να καθιερωθεί και στα Ηνωμένα Έθνη ως διεθνής γλώσσα. Για την επίτευξη αυτού του στόχου οφείλουμε να βοηθήσουμε όλοι. Λόγω της μεγάλης σημασίας που δίνει το ΙΠΟΔΕ στο συνέδριο αυτό, η οργανωτική επιτροπή αποφάσισε να στείλει στους συνέδρους του 36 διεθνούς συνεδρίου τα πρακτικά και του 35^{ου} διεθνούς συνεδρίου. Σας ευχόμαστε καλή και ευχάριστη παρακολούθηση και ενεργό συμμετοχή στο συνέδριο!

Κλείνοντας, όμως, θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς τις συνεργάτισσές μου κ. Λουκοπούλου Αγγελική και κυρία Σκούρα Ειρήνη, που έφεραν σε πέρας με επιτυχία το μεγαλύτερο βάρος του οργανωτικού μέρους αυτού του συνεδρίου. Επίσης, ευχαριστώ θερμά την κ. Καρβέλη Ευγενία, την κ. Μελιτζάνη Ειρήνη και όλα τα υπόλοιπα μέλη, αγαπητούς συναδέλφους και φίλους της οργανωτικής και επιστημονικής επιτροπής.

Κλείνοντας, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών του 36ου Διεθνούς Διαδικτυακού.

Παντελής Γεωργογιάννης
τ. Καθηγητής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Πατρών